

કલાપીની કવિતામાં પ્રણય નિરૂપણ

ડૉ. મહેશકુમાર

સરકારી વિનયન કોલેજ, ગાંધીનગર, સેક્ટર 15

સારાંશ

કલાપીની કવિતામાં પ્રણયની અભિવ્યક્તિ ખૂબ જ સુંદર અને સાંકેતિક રીતે કરવામાં આવી છે. આ લેખમાં, કલાપીની પ્રણય કવિતાઓના વિશ્લેષણ દ્વારા પ્રણયના વિવિધ રૂપો અને સંજોગોની ચર્ચા કરવામાં આવશે. કલાપી કવિતામાં પ્રેમના વિવિધ પાસાઓ જેમ કે અદ્ભૂત અભિવ્યક્તિ, દર્દ, આનંદ, વિરહ અને મળાપનાં ભાવોનો રસપાન કરાવે છે.

પ્રણય

કલાપી સુરસિંહજી તખ્તસિંહજી ગોહિલ, ગુજરાતી સાહિત્યના કવિ તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. તેમની કવિતાઓમાં પ્રણયના મીઠા, દર્દભર્યા અને સુંદર અનુભવોને અનોખી રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યા છે. તેમની કવિતાઓમાં પ્રણયની વિવિધ પરિભાષાઓ જોવા મળે છે, જેમ કે પ્રણયની પવિત્રતા, આનંદ, દર્દ અને વિરહ. આ લેખમાં, કલાપીની પ્રણય કવિતાઓના વિવિધ પાસાઓ પર થોડી ઝાંખી કરીએ.

પ્રણયની પવિત્રતા

કલાપીની કવિતાઓમાં પ્રેમની પવિત્રતા અને શુદ્ધતાનું વર્ણન ખૂબ જ સુંદર રીતે કરવામાં આવ્યું છે. તેમણે પ્રણયને સંવેદનશીલ અને પવિત્ર સ્વરૂપમાં દર્શાવ્યું છે. "જતન કરજે દિલ દર્પણનું" કાવ્યમાં પ્રણયની પવિત્રતાની અભિવ્યક્તિ છે:

"જતન કરજે દિલ દર્પણનું, ત્રાજુ ટકી રે,
પ્યાલા હું રાજી માનીને, હે પ્યારી મારાં
મનનું"

આ કવિતા પ્રેમના પવિત્ર સ્વરૂપને પ્રતિકરૂપ કરે છે, જ્યાં હૃદયને દર્પણ તરીકે ગણાવીને તેનું જતન કરવાનું કહેવાયું છે.

પ્રણયમાં આનંદ

પ્રણયના આનંદ અને મીઠાશનું વર્ણન પણ કલાપીની કવિતાઓમાં જોવા મળે છે. પ્રણયમાં મિલનની મીઠાશ અને આનંદને તેમણે ખૂબ જ સંવેદનશીલ રીતે વ્યક્ત કર્યું છે. "સોનેરી સાંજ" કાવ્યમાં:

"સોનેરી સાંજ, સુવર્ણ સુહાગ, પ્યારાં પ્રભાતનું,
હવાઓએ લખ્યું, પાનાઓએ સજ્યું, આ
રાતનું"

આ કવિતામાં પ્રણયનો આનંદ અને મીઠાશ સુવર્ણ પ્રભાત અને સોનેરી સાંજના રૂપકથી દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

વિરહ અને દર્દ

કવિતાઓમાં પીડા અને વિરહના ભાવો પણ ખૂબ જ ઊંડાણપૂર્વક વ્યક્ત કરવામાં આવ્યા છે. કલાપી કવિતામાં પ્રેમના વિરહને એક અનોખા અને સંવેદનશીલ રીતે દર્શાવ્યું છે.

"નહિ મોંઘી રાત" કાવ્યમાં:

"નહિ મોંઘી રાત, વિરહણી એ વાત, હૈયા હૈયા,

શબ્દો ભૂલ્યાને, આંખ મીચાયા, સૂતો વિના
ઘૈયા”

આ કવિતા વિરહ અને પીડાને દર્શાવતી છે,
જ્યાં શબ્દો ભૂલાઈ જતા અને આંખો મીચાતી
હોય તે રીતે વિરહની પીડા વ્યક્ત થાય છે.

પ્રણયમાં મેળાપ

કવિતાઓમાં પ્રેમના મળાપની પણ સુંદર
અભિવ્યક્તિ જોવા મળે છે. “મલક્યા ચાંદને”
કાવ્યમાં પ્રણયના મળાપનું વર્ણન છે:

“મલક્યા ચાંદને, ઝીલ્યાં તારા ને,
હૈયે હૈયે મલ્યાં, રાતના તારા ને”

આ કવિતામાં ચાંદ અને તારાની મિલન સાથે
પ્રેમી જોડીના મેળાપની વાત કરવામાં આવી
છે.

નિષ્કર્ષ

કલાપીની કવિતાઓમાં પ્રણયના વિવિધ
રૂપો, પવિત્રતા, આનંદ, પીડા અને વિરહની
સુંદર અભિવ્યક્તિ છે. તેમની કવિતાઓ
પ્રેમના સંવેદનશીલ અને પવિત્ર પાસાઓને
અનોખી રીતે દર્શાવે છે.

સંદર્ભો

1. કલાપીની કવિતાઓનો
સંગ્રહ: “કલાપી કાવ્યસંગ્રહ”.

2. “જતન કરજે દિલ દર્પણનું”,
કલાપી કાવ્યસંગ્રહ.

3. “સોનેરી સાંજ”, કલાપી
કાવ્યસંગ્રહ.

4. “નહિ મોંઘી રાત”, કલાપી
કાવ્યસંગ્રહ.

5. “મલક્યા ચાંદને”, કલાપી
કાવ્યસંગ્રહ.